

Komentarz Zarządu Grupy LOTOS S.A. do wyników skonsolidowanych za 4 kwartał 2016 roku

---

ISIN	Giełda Papierów Wartościowych	Thomson Reuters	Bloomberg
PLLOTOS00025	LTS	LTSP.WA	LTS PW

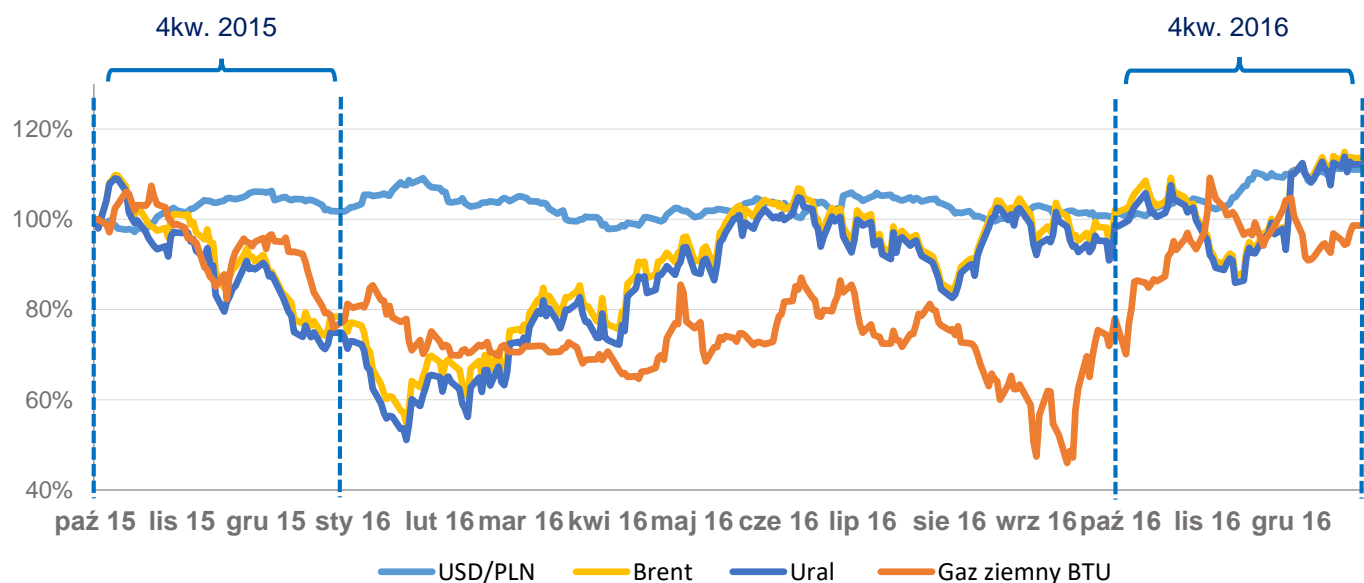
Otoczenie rynkowe	3
Segment wydobywczy	6
Segment produkcji i handlu	12
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	21
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	27
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	31

Dane operacyjne i finansowe za 4 kw. 2016 roku i poprzednie okresy są opublikowane (plik excel) w internetowym serwisie relacji inwestorskich inwestor.lotos.pl pod nazwą → [databook](#)

Otoczenie rynkowe

- Wzrost notowań cen ropy naftowej i gazu ziemnego w ujęciu r/r (odpowiednio: ropa naftowa +12,3%, tj. 5,39 USD/bbl¹; gaz ziemny +2,4%, tj. 0,73 USD/boe²)
- Istotna poprawa r/r cracku dla ciężkiego oleju opałowego (+56,6%), przy jednoczesnej niewielkiej obniżce dwóch kluczowych cracków produktowych (najważniejszych dla policzenia rentowności „modelowej baryłki” LOTOSU): na oleju napędowym (-1,7%) oraz na benzynie (-6,7%)
- Obniżenie się r/r średniokwartalnego spreadu Brent/Ural o 0,5 USD/bbl
- Trend wzrostowy średniokwartalnego kursu USD/PLN (+4,4% r/r) wsparł poziom realizowanych przez Grupę Kapitałową marż produktowych
- Solidny wzrost modelowej marży rafineryjnej Grupy LOTOS (z uwzględnieniem dyferencjału Ural/Brent) do poziomu 8,24 USD/bbl (tj. 32,7% r/r)
- Realizowana marża w segmencie produkcji i handlu istotnie wsparta premią lądową w sprzedaży paliw na krajowym rynku, w efekcie ograniczenia tzw. „szarej strefy” w handlu paliwami

Notowania cen ropy Brent/Ural (USD/bbl), gazu ziemnego (USD/bbl) oraz kursu walutowego (USD/PLN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters oraz Narodowego Banku Polskiego

¹ Baryłka ropy naftowej

² Baryłka ekwiwalentu ropy naftowej

Notowania cen ropy Brent, spreadu Brent/Ural i gazu oraz modelowa marża rafineryjna Grupy LOTOS

USD/bbl	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 / 3kw.16	4kw.16 / 4 kw.15
Notowania DATED Brent FOB ³	49,05	45,71	43,66	7,3%	12,3%
Spread Brent/Ural ¹	2,18	2,33	2,68	-6,4%	-18,7%
Notowania gazu ziemnego UK NBP ⁴	31,63	22,66	30,90	39,6%	2,4%
Modelowa marża rafineryjna ⁵	8,24	6,01	6,21	37,1%	32,7%

Cracki produktowe ⁶

USD/bbl	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /4kw.15
Benzyna	13,71	13,59	14,69	0,9%	-6,7%
Benzyna surowa	2,42	-0,52	5,53	-565,4%	-56,2%
ON (10 ppm)	15,05	12,34	15,31	22,0%	-1,7%
Lekki olej opałowy	14,42	11,07	12,98	30,3%	11,1%
Paliwo lotnicze	14,29	11,91	14,18	20,0%	0,8%
Ciężki olej opałowy	-5,17	-7,29	-11,92	29,1%	56,6%

Źródło: Thomson Reuters

³ Źródło: Thomson Reuters

⁴ Notowania gazu ziemnego wg UK NBP (tj. brytyjski National Balancing Point) dla porównywalności zostały przeliczone z USD/MWh na USD/boe przy zastosowaniu przelicznika 1,6282 MWh/boe

⁵ Zgodnie z metodologią przyjętą przez Spółkę, marża modelowa została obliczona na podstawie danych Thomson Reuters, oddających w dłuższym okresie kierunkowy trend cen, w oparciu, o które, Spółka prowadzi działalność handlową. W krótszym horyzoncie czasowym mogą występować różnice pomiędzy notowaniami, na których opiera się marża modelowa a notowaniami stosowanymi w działalności handlowej

⁶ Crack produktowy liczony jest jako różnica pomiędzy notowaniem danego produktu na baryłkę (notowania na tonę po uwzględnieniu odpowiedniego współczynnika gęstości) a notowaniem ropy Ural (notowanie Brent skorygowane o spread Brent/Ural)

Notowania kursu walutowego

USD/PLN	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /4kw.15
Kurs dolara na koniec okresu	4,18	3,86	3,90	8,3%	7,2%
Średniokwartalny kurs dolara	4,06	3,89	3,89	4,4%	4,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego

Na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS w 4kw. 2016 roku największy wpływ miały:

- **Surowce i produkty**
  - **segment produkcji i handlu**
wyższy ok. 32,7% r/r poziom modelowej marży rafineryjnej przy wykorzystaniu nominalnych mocy wytwórczych gdańskiej rafinerii na poziomie 102,5 % vs. 96,5% kw/kw wpłynął na wypracowanie oczyszczonego zysku EBITDA LIFO w 4kw. 2016 roku w segmencie produkcji i handlu na poziomie 635,9 mln PLN (+50,7% r/r)
  - **segment wydobywczy**
pozytywny r/r wpływ wzrostu wolumenu produkcji węglowodorów z nowoprzejętych złóż pakietu Sleipner i wstępnego wydobycia ropy naftowej ze złoża B8, został wsparty odbiciem i wzrostem r/r notowań ropy naftowej o 12,3% r/r oraz gazu ziemnego wg UK National Balancing Point o 2,4%, w rezultacie oczyszczony wynik EBITDA segmentu wydobywczego osiągnął poziom 220,9 mln PLN (+207,7% r/r)
- **Kursy walut**
  - nieco wyższy r/r (4,4%) średniokwartalny kurs dolara złagodził negatywny wpływ niższych cracków produktowych na wyniki segmentu produkcji i handlu
  - wzrost kursu dolara (+8,3% kw/kw) na koniec kwartału poskutkowało ujemnymi różnicami kursowymi z przeszacowania zadłużenia

Segment wydobywczy

- Wzrost zasobów węglowodorów, w efekcie zakwalifikowania złoża Utgard do kategorii 2P oraz przeszacowaniu zasobów produkcyjnych
- Zatwierdzenie planu zagospodarowania złoża Utgard na Norweskim Szelfie kontynentalnym
- Uzyskanie pięciu koncesji poszukiwawczych w rundzie APA w Norwegii
- Wydobycie węglowodorów w 4 kw. 2016 roku na poziomie ok. 26,92 tys. boe/d⁷, tj. + 108,5% r/r
- Oczyszczony zysk EBITDA segmentu wydobywczego na poziomie 220,9 mln PLN, tj. + 207,7% r/r

Zasoby, wydobywanie i sprzedaż łącznie ropy naftowej i gazu

Zasoby ropy i gazu na dzień (mln boe) ⁸	31.12.2016	30.09.2016	31.12.2015
Norwegia	27,59 ⁹	13,98	19,12
Polska	38,57	39,05	40,58
Litwa	6,54	6,64	7,14
Razem	72,70	59,67	66,84

Wydobycie (boe/d)	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 / 3kw.16	4kw.16 / 4kw.15
Norwegia	20 665	15 992	6 006	29,2%	244,1%
Polska	5 202	5 449	5 702	-4,5%	-8,8%
Litwa	1 053	1 074	1 204	-2,0%	-12,5%
Razem	26 919	22 515	12 911	19,6%	108,5%

⁷ Wydobywanie dzienne = wydobywanie w okresie / liczba dni kalendarzowych – zmiana metodologii w stosunku do poprzedniego raportu okresowego

⁸ 2P - zasoby pewne oraz prawdopodobne według międzynarodowej klasyfikacji SPE-PRMS

⁹ Wzrost zasobów 2P w Norwegii r/r wynika z:

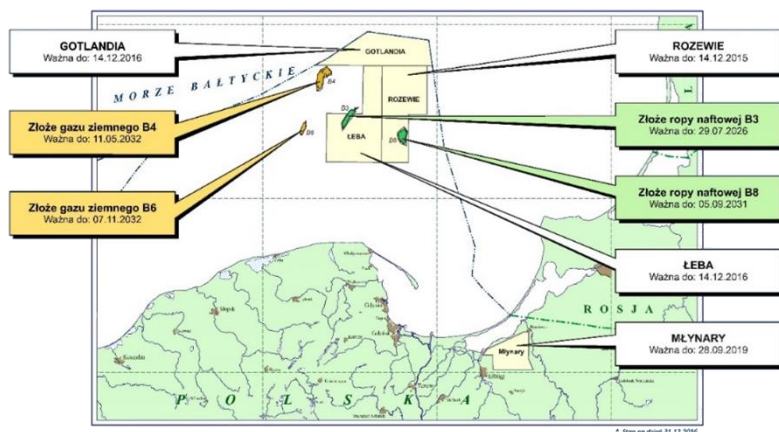
- przekwalifikowania złoża Utgard (8,1 mln na dzień 31.12.2016 roku) z kategorii(2C – zasoby warunkowe) do kategorii 2P (pewne i prawdopodobne) w wyniku uzyskania zatwierdzenia planu zagospodarowania tego złoża od norweskiego Ministerstwa Ropy i Energii,
- przeszacowania rezerw na złożach produkcyjnych w Norwegii, związane głównie z planowanym wierceniem uzupełniających otworów produkcyjnych na złożach pakietu Sleipner

Wydobycie (boe)	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 / 3kw.16	4kw.16 / 4kw.15
Norwegia	1 901 180	1 471 264	552 526	29,2%	244,1%
Polska	478 556	501 285	524 567	-4,5%	-8,8%
Litwa	96 848	98 844	110 682	-2,0%	-12,5%
Razem	2 476 585	2 071 393	1 187 775	19,6%	108,5%

Sprzedaż ropy naftowej i gazu ziemnego (boe)	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 / 3kw.16	4kw.16 / 4kw.15
Norwegia	1 961 650	1 084 243	446 902	80,9%	338,9%
Polska	399 657	442 849	563 044	-9,8%	-29,0%
Litwa	91 013	92 255	90 887	-1,3%	0,1%
Razem	2 452 320	1 619 347	1 100 833	51,4%	122,8%

LOTOS Petrobaltic S.A. (LPB)

Koncesje spółek Grupy LOTOS Petrobaltic na Morzu Bałtyckim na dzień 31 grudnia 2016 roku

Źródło: opracowanie własne

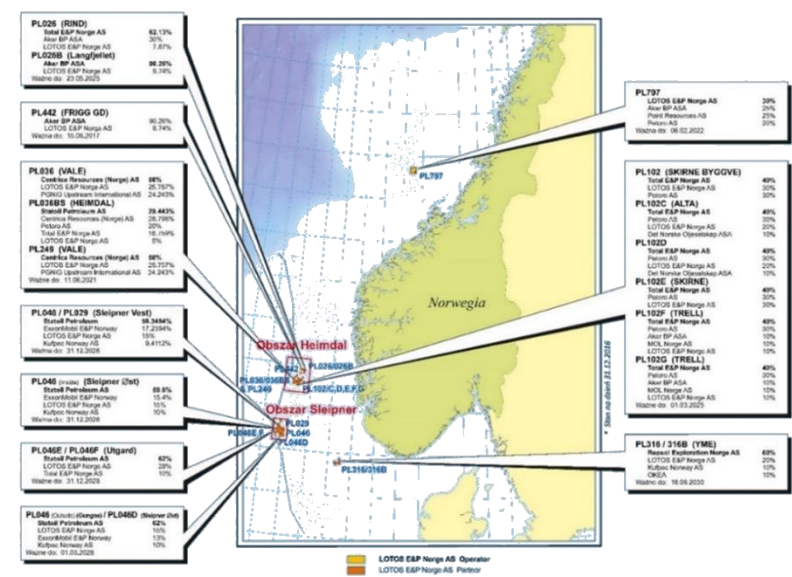
W 4kw. 2016 roku spółka kontynuowała wydobycie ropy naftowej ze złoża B3 na Morzu Bałtyckim.

Spółka celowa B8 Sp. z o.o. Baltic S.K.A. („SPV B8”) realizowała wstępne wydobycie ropy naftowej w ramach projektu zagospodarowania złoża B8 i jednocześnie kontynuowała prace związane z przebudową platformy, która będzie służyła za centrum produkcyjne w celu uruchomienia pełnego wydobycia. W dniu 19 października 2016 roku SPV B8, Bank Gospodarstwa Krajowego S.A. („BGK”) oraz Fundusz Inwestycji Infrastrukturalnych – Dłużny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych („PFR”) zawarły umowy dotyczące finansowania zagospodarowania złoża ropy naftowej B8 na Morzu Bałtyckim. W lutym 2017 roku wypełnione zostały warunki zawieszające w ramach tej umowy.

LPB we współpracy z CalEnergy Resources Poland Sp. z o.o. kontynuowała prace przygotowawcze do zagospodarowania gazowych złóż B4/B6 w ramach tzw. Baltic Gas Project, m.in. prace projektowania technicznego przed podjęciem decyzji inwestycyjnej o uruchomieniu etapu konstrukcyjno-budowlanego.

Koncesje LOTOS Exploration & Production Norge AS na dzień 31 grudnia 2016 roku

Źródło: opracowanie własne

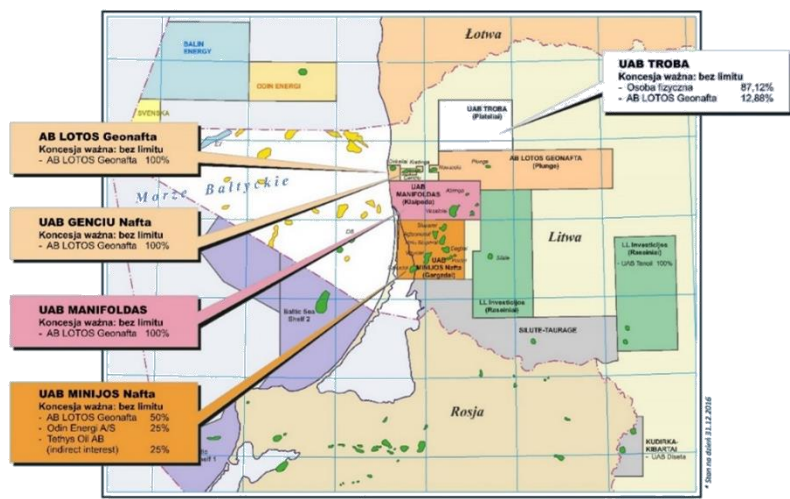
W 4kw. 2016 roku spółka LOTOS Norge w ramach konsorcjum wydobywała gaz ziemny i kondensat ze złóż Atla, Vale, Skirne (tj. pakiet aktywów wydobywczych Heimdal) oraz ze złóż Sleipner Ost i Vest, Loke oraz Gungne (pakiet Sleipner).

W styczniu 2017 roku norweskie Ministerstwo Ropy i Energii zatwierdziło plan zagospodarowania złoża gazu i kondensatu dla złoża Utgard (ang. Plan for Development and Operations, tj. PDO). Operatorem złoża jest globalny gracz na rynku naftowym – Statoil. Udział LOTOS Norge w projekcie Utgard wynosi 17,36%. Zasoby wydobywalne (2P) złoża przypadające na udział Grupy Kapitałowej LOTOS to 8,1 mln baryłek ekwiwalentu ropy naftowej (boe), a struktura zasobów to 55% ropa naftowa i 45% gaz ziemny). W związku z faktem zatwierdzenia PDO przez norweskiego regulatora, spółka LOTOS Norge dokonała płatności 25 mln USD na rzecz spółki ExxonMobil Exploration and Production Norway AS, zgodnie z warunkami nabycia pakietu aktywów Sleipner w 2015 roku. Nakłady inwestycyjne do poniesienia na zagospodarowanie tego złoża to ok. 250 mln PLN. Planowane wydobycie węglowodorów w pierwszych pięciu latach po uruchomieniu produkcji pod koniec 2019 roku to 4 tys. boe/d.

W styczniu 2017 roku, spółka LOTOS Norge otrzymała w ramach rundy koncesyjnej APA 2016 udziały w pięciu nowych koncesjach na poszukiwanie ropy i gazu na Morzu Północnym. Cztery nowo pozyskane koncesje zlokalizowane są w obszarze Heimdal (tzw. *Greater Heimdal Area*) i uwzględniają: 20% udziałów w koncesji PL871 na której operatorem jest Wellesley Petroleum AS, 20% w koncesji PL873 na której operatorem jest Aker BP ASA, 9,74% w koncesji PL874 na której operatorem jest Aker BP ASA, 9,74% w koncesji PL442B na której operatorem jest Aker BP ASA. Jedna nowo pozyskana koncesja zlokalizowana jest w obszarze Sleipner i obejmuje 30% udziałów w koncesji PL866, gdzie operatorem jest Statoil.

Grupa Kapitałowa AB LOTOS Geonafra

Koncesje Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafra na dzień 31 grudnia 2016 roku

Źródło: opracowanie własne

W 4kw. 2016 roku spółki z litewskiej Grupy Kapitałowej AB LOTOS Geonafra realizowały stabilne wydobycie ropy naftowej ze złóż lądowych: Girkaliai, Kretinga, Nausodis i Genciu, Vezaiciai, Liziai, Ablinga.

Wyniki operacyjne segmentu wydobywczego

mIn PLN	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /4kw.15
Przychody ze sprzedaży	366,8	245,4	162,3	49,5%	126,0%
Wynik operacyjny EBIT	49,3	-12,7	-118,9	-	-
Amortyzacja	181,6	116,5	54,4	55,9%	233,8%
EBITDA	230,9	103,8	-64,5	122,4%	-
Oczyszczony wynik EBIT ¹⁰	39,3	0,9	17,4	4.266,7%	125,9%
Oczyszczony wynik EBITDA ¹⁰	220,9	117,4	71,8	88,2%	207,7%

Wzrost poziomu przychodów ze sprzedaży segmentu wydobywczego w 4kw. 2016 roku w porównaniu do 4kw. 2015 roku o 126,0% jest efektem wyższego o 122,8% wolumenu sprzedaży segmentu, wyższego o 4,4% średniokwartalnego kursu dolara oraz wyższego o 12,3% średniokwartalnego notowania ceny ropy Brent Dtd. Wzrost wolumenu sprzedaży segmentu związany jest przede wszystkim z zakupem pod koniec 2015 roku udziałów w koncesjach produkcyjnych pakietu aktywów Sleipner w Norwegii oraz z uruchomieniem wydobywania ze złoża ropy naftowej B8 na Morzu Bałtyckim.

Wzrost przychodów ze sprzedaży w porównaniu z 3kw. 2016 roku o 49,5% to przede wszystkim efekt wyższego o 51,4% wolumenu sprzedaży segmentu, głównie w spółce LOTOS Norge w związku z efektem niskiej bazy w 3kw. 2016 roku, spowodowanej przestojem remontowym na złożach Sleipner oraz przerwami w produkcji na złożach Heimdal.

Wzrost amortyzacji (r/r) segmentu to efekt amortyzacji nowozakupionych aktywów Sleipner na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. Znacznie wyższa amortyzacja w porównaniu z 3kw. 2016 roku wynika z korekty sposobu kwalifikacji aktywów z obszaru Sleipner w LOTOS Norge.

Oczyszczony wynik EBITDA segmentu wydobywczego za 4kw. 2016 roku jest o 88,2% wyższy od oczyszczonego wyniku EBITDA segmentu za 3kw. 2016 roku i o 207,7% wyższy od oczyszczonego wyniku EBITDA w 4kw. 2015 roku. Wzrost oczyszczonego EBITDA jest głównie efektem wyższego wolumenu sprzedaży, wyższego kursu dolara oraz wzrostu notowań ropy naftowej.

¹⁰ Wynik operacyjny oczyszczony z efektów zdarzeń jednorazowych:

- w 4kw.2016 bilans odpisów z tytułu utraty wartości aktywów, strat z tytułu zaniechanych inwestycji i aktualizacji szacunków rezerw w łącznej kwocie około +10 mln PLN
- w 3kw.2016 bilans odpisów z tytułu utraty wartości aktywów i rozpoznania rezerw w łącznej kwocie około -14 mln PLN
- w 4kw. 2015 roku odpisy aktywów, straty z tytułu utraty wartości aktywów przeznaczonych do sprzedaży i z tytułu zaniechanych inwestycji oraz aktualizacje szacunków rezerw w łącznej kwocie około -136 mln PLN

Segment produkcji i handlu

- Postęp prac w ramach Projektu EFRA na poziomie 54,1%
- Wykorzystanie nominalnych mocy wytwórczych rafinerii Grupy LOTOS na poziomie 102,5%(tj. +6 p.p. r/r)
- Trwała poprawa wyniku finansowego Grupy Kapitałowej LOTOS, związana z ograniczeniem szarej strefy w handlu paliwami na krajowym rynku
- Oczyszczony zysk EBITDA LIFO segmentu produkcji i handlu w 4kw. 2016 roku na poziomie 635,9 mln PLN (+51% r/r), wsparty zwiększonym popytem na krajowym rynku paliw

Struktura przerobu ropy naftowej

tys. ton	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /4kw.15
Przerób ropy w rafinerii w Gdańsku	2 714,2	2 715,9	2 555,3	-0,1%	6,2%
w tym:					
ropa Ural	1 922,4	1 954,2	1 861,0	-1,6%	3,3%
ropa Rozewie	58,3	64,6	48,6	-9,8%	20,0%
ropa litewska	9,3	10,7	14,2	-13,1%	-34,5%
ropa Lubiatów	75,0	57,0	77,8	31,6%	-3,6%
pozostałe gatunki ropy	649,2	629,4	553,7	3,1%	17,2%

Wykorzystanie nominalnych zdolności przerobowych rafinerii w Gdańsku kształtowało się w 4kw. 2016 roku na poziomie 102,5%. Rafineria pracowała stabilnie, utrzymując przerób ropy na poziomie 2 714,2 tys. ton ropy naftowej.

Realizacja kluczowego projektu inwestycyjnego Grupy LOTOS, tj. Programu EFRA (tj. Efektywna Rafinacja), który jest kontynuacją technologicznego unowocześniania rafinerii i naturalnym dopełnieniem konfiguracji pogłębianego przerobu ropy naftowej osiągniętej w ramach inwestycyjnego Programu 10+, została rozpoczęta w dniu 26 czerwca 2015 roku wspólnie ze spółką zależną LOTOS Asfalt.

Dalsze pogłębienie konwersji ropy naftowej, wsparte efektami synergii z istniejącymi instalacjami rafinerii w Gdańsku, spowoduje zwiększenie realizowanej marży rafineryjnej z każdej przerobionej baryłki surowca o ok. 2 USD/bbl. Instalacje produkcyjne Programu EFRA wygenerują rocznie ok. 900 tysięcy ton

wysokomarżowych paliw. Zakończenie prac inwestycyjnych jest planowane na 1 połowę 2018 roku. Szerzej → [Program EFRA](#).

W 4 kw. 2016 roku zawarto kolejne umowy wykonawcze na zakres prac branży elektrycznej i automatycznej. Finalizowano prace projektowe i kontynuowano zakupy urządzeń i materiałów dla głównych instalacji projektu: koksowania i odsiarczania benzyny (DCU/CNHT), instalacji produkcji wodoru (HGU) i destylacji próżniowej hydrowaksu (HVDU). Trwały prace budowlano-montażowe w ramach umów na budowę głównych i pomocniczych instalacji projektu, a także odbyły się pierwsze operacje montażu ciężkich aparatów.

Na 31 grudnia 2016 roku całkowity postęp prac Projektu EFRA uwzględniający projektowanie, zakupy oraz prace budowlano-montażowe wyniósł 54,1% w porównaniu do planowanego poziomu 37,2%.

Struktura wytworzenia produktów rafineryjnych ¹¹

	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /4kw.15
Produkcja razem (tys. ton)	2 901,2	2 867,7	2 707,5	1,2%	7,2%
Benzyny	410,2	385,0	402,7	6,5%	1,9%
Benzyna surowa	161,4	117,7	139,4	37,1%	15,8%
Oleje napędowe	1 187,5	1 255,9	1 119,6	-5,4%	6,1%
Lekkie oleje opałowe	91,2	41,8	83,5	118,2%	9,2%
Paliwo lotnicze JET	131,9	200,1	122,5	-34,1%	7,7%
Produkty ciężkie ¹²	581,8	535,6	522,5	8,6%	11,3%
Pozostałe ¹³	337,2	331,6	317,3	1,7%	6,3%

¹¹ różnica pomiędzy wolumenem przerobionej ropy naftowej i wolumenem produkcji wynika z faktu, że oprócz ropy naftowej na instalacje i do komponowania wyrobów gotowych kierowane są strumienie blokomponentów, dodatków uszlachetniających oraz średnich destylatów naftowych, zakupione od zewnętrznych dostawców

¹² ciężki olej opałowy i komponenty asfaltowe

¹³ m.in. gazy opałowe i techniczne, siarka, oleje bazowe, frakcja ksylenowa, LPG, paliwo bunkrowe, ekstrakty, rafinaty, gacze

Struktura sprzedaży segmentu produkcji i handlu

	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /4kw.15
tys. ton	2 954,2	3 009,5	2 915,9	-1,8%	1,3%
Benzyny	435,7	391,3	399,9	11,3%	9,0%
Benzyna surowa	161,5	117,6	139,4	37,3%	15,9%
Oleje napędowe	1 269,7	1 340,1	1 201,3	-5,3%	5,7%
Lekkie oleje opałowe	91,2	47,5	77,9	92,0%	17,1%
Paliwo lotnicze JET	145,2	199,0	118,4	-27,0%	22,6%
Produkty ciężkie ¹⁴	609,3	527,5	530,8	15,5%	14,8%
Ropa naftowa towar	24,8	170,0	243,0	-85,4%	-89,8%
Pozostałe ropopochodne ¹⁵	216,8	216,5	205,2	0,1%	5,7%

Rynek produktów naftowych w Polsce i sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS w 2016 roku - informacja za 4 kwartał (październik – grudzień) 2016 roku

W czwartym kwartale 2016 roku konsumpcja paliw płynnych (tj. oleju napędowego, benzyny oraz lekkiego oleju opałowego) w Polsce wzrosła r/r o 18,1%. Olej napędowy odnotował wzrost na poziomie 22,7%, benzyna 6%, a lekki olej opałowy 10,0%.

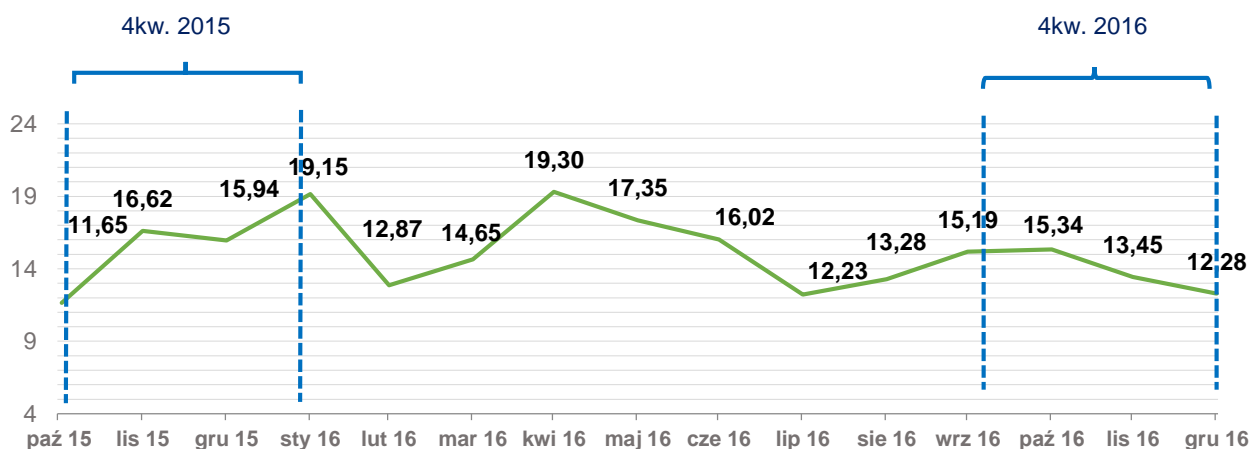
¹⁴ ciężki olej opałowy i komponenty asfaltowe

¹⁵ m.in. gazy płynne, oleje bazowe, oleje smarowe, siarka, frakcja ksylenowa, gacz parafinowy, reformat, paliwa bunkrowe, plastifikator

Benzyna motorowa

Konsumpcja benzyn w okresie styczeń – grudzień 2016 roku wzrosła o 11%, natomiast w samym czwartym kwartale zanotowano wzrost na poziomie 6%. W 4 kw. 2016 roku średnia z notowań marży na benzynie na światowych rynkach była r/r o 1,05 USD/bbl niższa. W 4 kw. 2016 roku Grupa Kapitałowa LOTOS o 9% zwiększyła r/r sprzedaż benzyn. Sprzedaż krajowa Grupy LOTOS S.A. benzyn wzrosła o 12,3% w odpowiedzi na zwiększone zapotrzebowanie rynku hurtowego oraz ze względu na zrównoważony rozwój sieci detalicznej LOTOS.

Benzyna motorowa – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl październik 2015 – grudzień 2016

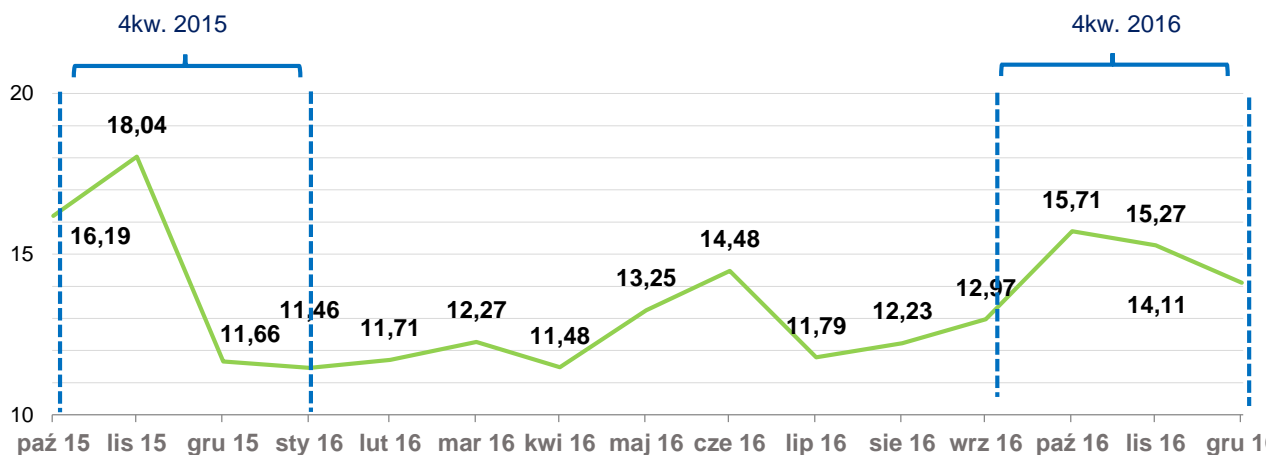
Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

Olej napędowy

Okres styczeń – grudzień oraz sam czwarty kwartał 2016 roku to kontynuacja rosnącego popytu na olej napędowy. Narastająco konsumpcja oleju napędowego wzrosła o 15,5% natomiast w samym czwartym kwartale o 22,7%. W czwartym kwartale kluczową rolę we wzrostach konsumpcji oleju napędowego w Polsce odegrał Pakiet Paliwowy, którego wdrożenie znacząco ograniczyło szarostrefowy import oleju napędowego do Polski i spowodowało istotne wzrosty zapotrzebowania na olej napędowy z legalnych źródeł.

W 4 kw. 2016 roku średnia z notowań marży na oleju napędowym na światowych rynkach była r/r zbliżona do zeszłorocznego poziomu. Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS na rynku krajowym w IV kwartale wzrosła o 16%, sprzedaż całkowita była r/r o 6% wyższa. W całym 2016 roku Grupa Kapitałowa LOTOS zrealizowała sprzedaż oleju napędowego na poziomie 1,2% niższym niż w 2015 roku z uwagi na niższą sprzedaż w eksporcie.

Olej napędowy – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl październik 2015 – grudzień 2016

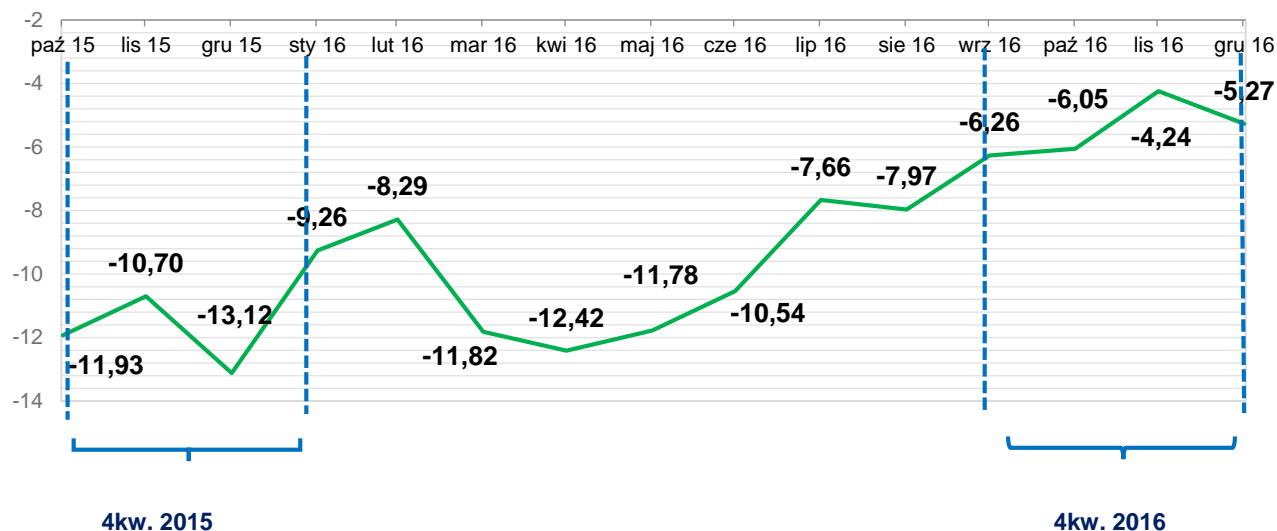

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

Ciężki olej opałowy

W 4 kw. 2016 roku średnia z notowań ujemnej marży na ciężkim oleju opałowym (tj. COO) na światowych rynkach była r/r o 6,73 USD/bbl wyższa. W analizowanym okresie, z uwagi na wysokie marże i podjęte decyzje optymalizacyjne Grupa Kapitałowa LOTOS zwiększyła sprzedaż COO o 35%, w całym 2016 roku sprzedaż produktu wzrosła o 3%.

Ciężki olej opałowy – średniomiesięczna marża z notowań w USD/bbl październik 2015 – grudzień 2016

Źródło: opracowanie własne Spółki na podstawie danych Thomson Reuters

Lekki olej opałowy

Konsumpcja lekkiego oleju opałowego w okresie styczeń – grudzień 2016 roku wzrosła o 1%, natomiast w samym czwartym kwartale zanotowano wzrost na poziomie 10%. Grupa Kapitałowa LOTOS w czwartym kwartale zwiększyła sprzedaż lekkiego oleju opałowego w kraju o 17% r/r.

Wyniki operacyjne segmentu produkcji i handlu

mIn PLN	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /4kw.15
Przychody ze sprzedaży	6 108,3	5 521,6	5 180,7	10,6%	17,9%
Wynik operacyjny EBIT	682,9	445,5	-193,7	53,3%	-
Amortyzacja	126,5	121,9	120,3	3,8%	5,2%
EBITDA	809,4	567,4	-73,4	42,7%	-
EBIT LIFO	597,0	428,3	-187,5	39,4%	-
EBITDA LIFO	723,5	550,2	-67,2	31,5%	-
Oczyszczony EBITDA LIFO ¹⁶	635,9	525,0	421,9	21,1%	50,7%

Wyższe o 17,9% przychody ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu r/r są efektem wyższej średniej ceny sprzedaży netto oraz wzrostu wolumenu sprzedaży o 1,3%. Średnia cena sprzedaży netto w segmencie produkcji i handlu w 4kw. 2016 roku wyniosła 2.068 PLN/t i wzrosła r/r o 16,4% na skutek przede wszystkim wyższych notowań produktów naftowych na rynkach światowych oraz wyższego średniokwartalnego kursu USD/PLN.

Wzrost przychodów ze sprzedaży segmentu produkcji i handlu w 4kw. 2016 roku vs. 3kw. 2016 roku (10,6%) związany jest głównie z wyższą średnią ceną sprzedaży netto w segmencie produkcji i handlu w 4kw. 2016 roku (+12,7%). Został on częściowo zredukowany na skutek niższego o 1,8% wolumenu sprzedaży.

¹⁶ Wynik operacyjny EBITDA, uwzględniający efekt LIFO na wycenie zapasów, bez uwzględnienia teoretycznego odpisu na poziomie wyceny zapasów LIFO, oczyszczony o odpisy aktualizujące wartość zapasów oraz różnice kursowe z działalności operacyjnej; dodatkowo w 4kw. 2016 roku i 4kw. 2015 roku o odpisy aktualizujące wartość stacji paliw

Oczyszczony wynik EBITDA LIFO segmentu produkcji i handlu w 4kw. 2016 roku wyniósł 635,9 mln PLN, tj. o 21,1% więcej niż w poprzednim kwartale i o 50,7% więcej niż w kwartale porównywalnym poprzedniego roku.

Rynek produktów naftowych w Polsce i sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS w 2016 roku (narastająco za okres styczeń - grudzień 2016 roku)

2016 rok był drugim z rzędu rokiem wzrostu rejestrowanej konsumpcji paliw w Polsce, po trzech latach spadków, spowodowanych rozwojem działalności firm z tzw. szarej strefy.

W 2016 roku konsumpcja paliw w Polsce wzrosła o 14%, w tym: oleju napędowego o 15,5%, benzyn o 11%, a lekkiego oleju opałowego o 1%.

Rok 2016 był specyficzny z uwagi na wprowadzony od 1 sierpnia „Pierwszy Pakiet Paliwowy”, którego uruchomienie znacząco ograniczyło działalność szarej strefy w obrocie paliwami w Polsce. Poniższa analiza rynku została podzielona na dwa horyzonty czasowe: od stycznia do lipca (przed wprowadzeniem w/w Pakietu) oraz od sierpnia do grudnia (po wprowadzeniu Pakietu).

W okresie styczeń – lipiec 2016 roku konsumpcja paliw wzrosła o 8%, w tym oleju napędowego o 8%, benzyn o 11%, natomiast zużycie lekkiego oleju opałowego zanotowało spadek o 1%. Wzrost ten był po części efektem zmian ustawodawczych wprowadzanych w 2015 roku (m.in. dot. wprowadzenia 10 mln kaucji w celu uzyskania koncesji OPZ). Zmiany te miały na celu ograniczenie szarej strefy, jednak nie były one tak skuteczne jak Pakiet Paliwowy wprowadzony od 1 sierpnia 2016 r.

Wzrost konsumpcji obserwowany w okresie sierpień – grudzień 2016 r. wyniósł 20,1% i przekroczył najbardziej optymistyczne oczekiwania analityków. Najwyższy wzrost zaobserwowano w konsumpcji oleju napędowego (25,3%). Konsekwencją gwałtownego wzrostu konsumpcji oleju napędowego, raportowanego od sierpnia 2016, był znaczący wzrost importu tego produktu – wzrost o 132%.

Źródło: w oparciu o dane publikowane przez Polską Organizację Przemysłu i Handlu Naftowego (POPiHN).

Konsumpcja paliw w Polsce (m ³)	styczeń - lipiec ¹⁷	sierpień - grudzień	12 miesięcy
2015	11 765 789	9 005 670	20 771 459
2016	12 737 181	10 868 735	23 605 916
Odchylenie (m ³)	971 392	1 863 065	2 834 457
Dynamika odchylenia (%)	8%	21%	14%

¹⁷ Przed wprowadzeniem regulacji ograniczających tzw. „szarą strefę” w handlu paliwami na polskim rynku

Konsumpcja oleju napędowego w Polsce (m ³) 2016/2015	styczeń - lipiec	sierpień - grudzień	12 miesięcy
2015	8 389 851	6 410 032	14 799 883
2016	9 057 075	8 033 740	17 090 815
Odchylenie (m ³)	667 224	1 623 708	2 290 932
Dynamika odchylenia (%)	8%	25%	15%

Źródło: POPiHN

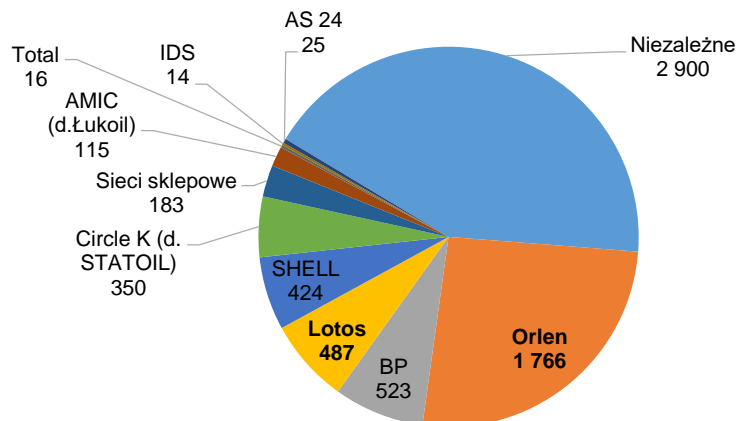
Sieć stacji paliw LOTOS

Liczba stacji paliw w sieci LOTOS na dzień 31 grudnia 2016 roku

	31.12.2016	30.09.2016	31.12.2015	4kw.16 -3kw.16	4kw.16 -4kw.15
	487	480	476	7	11
Stacje własne CODO	300	295	290	5	10
w tym: LOTOS OPTIMA	121	122	121	-1	0
Stacje partnerskie DOFO	187	185	186	2	1
w tym: LOTOS OPTIMA	84	76	73	8	11

Na koniec 2016 roku Grupa Kapitałowa LOTOS posiadała w swojej sieci 487 stacji paliw. W porównaniu do stanu na koniec 2015 roku nastąpił wzrost (+11) liczby stacji paliw (+10 stacji CODO, +1 stacji DOFO), w tym o 11 obiektów wzrosła liczba stacji w segmencie ekonomicznym LOTOS Optima.

Polski rynek detaliczny na dzień 31 grudnia 2016 roku

Źródło: POPiHN

Wyniki operacyjne obszaru detalicznego

mIn PLN	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /3kw.16
Wolumen sprzedaży (tys. ton)	345,6	365,1	328,8	-5,3%	5,1%
Przychody ze sprzedaży	1 626,7	1 622,6	1 475,8	0,3%	10,2%
Wynik operacyjny	11,2	44,8	-8,2	-75,0%	-
Amortyzacja	17,9	17,3	16,6	3,5%	7,8%
EBITDA	29,1	62,1	8,4	-53,1%	246,4%

Począwszy od 2017 roku wyniki kanału SDS (t.j. System Diesel Service), dotychczas ujmowane w obszarze detalicznym, będą raportowane w całościowych wynikach segmentu produkcji i handlu (EBITDA wygenerowana przez kanał SDS w całym 2016 roku wyniosła 17,7 mln PLN, co stanowi 11% całej EBITDA obszaru detalicznego).

W 4kw. 2016 roku obszar detaliczny wykazał zysk operacyjny w wysokości 11,2 mln PLN. Spadek zysku kw/kw wynika głównie z dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywów dotyczących stacji paliw w kwocie 13,1 mln PLN. Dodatkowo Spółka zrealizowała niższą marżę na sprzedaży paliw (niższa sprzedaż ilościowa paliw oraz niższa marża jednostkowa), niższą sprzedaż pozapaliwową przy wyższych kosztach działalności. Niższe parametry przychodowe związane są z typową sezonowością sprzedaży na rynku paliw.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Wyniki operacyjne Grupy Kapitałowej LOTOS

mln PLN	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015	4kw.16 /3kw.16	4kw.16 /3kw.16
Przychody ze sprzedaży	6 366,1	5 660,0	5 225,8	12,5%	21,8%
Wynik operacyjny EBIT	734,6	431,7	-319,4	70,2%	-
Amortyzacja	307,7	238,0	174,3	29,3%	76,5%
EBITDA	1 042,3	669,7	-145,1	55,6%	-
Efekt LIFO ¹⁸	-85,9	-17,2	6,2	-	-
EBIT LIFO	648,7	414,5	-313,2	56,5%	-
Oczyszczony EBIT LIFO ¹⁹	551,1	402,9	312,2	36,8%	76,5%
Oczyszczony EBITDA LIFO ¹⁹	858,8	640,9	486,5	34,0%	76,5%

Grupa Kapitałowa LOTOS, zgodnie z przyjętymi zasadami wyceny zapasów, stosuje do wyceny rozchodu zapasów metodę średniej ważonej ceny nabycia. Stosowanie takiej metody wyceny zapasów powoduje opóźnienie przenoszenia efektów zmiany cen ropy w stosunku do cen wyrobów gotowych. W związku z powyższym, wzrostowa tendencja cen ropy wpływa pozytywnie, a tendencja spadkowa wpływa negatywnie na osiągnięte wyniki finansowe.

Wyniki operacyjne uwzględniające powyższą metodę wyceny zapasów zaprezentowano w tabeli w pozycjach EBITDA, wynik operacyjny EBIT. Równocześnie dokonano szacunków wyceny rozchodu wg metody LIFO i zaprezentowano w tabeli: efekt LIFO, EBIT LIFO, oczyszczony EBIT LIFO oraz oczyszczona EBITDA LIFO.

Grupa Kapitałowa LOTOS wykazała w 4kw. 2016 roku zysk operacyjny w wysokości 734,6 mln PLN, na który składały się zysk operacyjny segmentu produkcji i handlu 682,9 mln PLN, zysk operacyjny segmentu wydobywczego 49,3 mln PLN oraz korekty konsolidacyjne w wysokości 2,4 mln PLN (głównie korekta zrealizowanej marży na sprzedaży ropy Rozewie i ropy litewskiej o marżę na ropie pozostającą na zapasie

¹⁸ Efekt LIFO = EBIT LIFO (oszacowany przy zastosowaniu metody wyceny rozchodu zapasów wg Last In First Out, tj. „ostatnie przyszło – pierwsze wyszło”) – EBIT

¹⁹ Wynik operacyjny EBITDA, uwzględniający efekt LIFO na wycenie zapasów, bez uwzględnienia teoretycznego odpisu na poziomie wyceny zapasów LIFO (rozwiązanie odpisów w 4kw. 2016 120,9 mln PLN i w 3kw. 2016 11,0 mln PLN oraz zawiązanie odpisów w 4kw. 2015 w wysokości -491,5 mln PLN), oczyszczony o odpisy aktualizujące wartość zapasów, różnice kursowe z działalności operacyjnej oraz dodatkowo bilans odpisów z tytułu utraty wartości aktywów, strat z tytułu zaniechanych inwestycji i aktualizacji szacunków rezerw w segmencie wydobywczym i odpisy aktualizujące wartość stacji paliw w segmencie produkcji i handlu

w Grupie Kapitałowej). Wynik operacyjny powiększony o amortyzację wg szacunkowej wyceny zapasów metodą LIFO (bez uwzględnienia teoretycznych odpisów wg LIFO) za 4kw. 2016 roku, z wyłączeniem zdarzeń jednorazowych oraz różnic kursowych z działalności operacyjnej (tzw. oczyszczony EBITDA LIFO) wyniósł 858,8 mln PLN.

Ujemny wynik na działalności finansowej w Grupie Kapitałowej LOTOS w 4kw. 2016 roku wyniósł -235,6 mln PLN. Składa się on głównie z ujemnych różnic kursowych na poziomie -110,8 mln PLN, ujemnego efektu wyceny i rozliczenia transakcji zabezpieczających w wysokości -53,2 mln PLN oraz ujemnego wyniku z tytułu skompensowania odsetek od zadłużenia, przychodów odsetkowych i prowizji na poziomie -68,7 mln PLN.

Efekt wyceny i rozliczenia transakcji zabezpieczających ryzyko rynkowe w 4kw. 2016 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS zawiera przede wszystkim nadwyżkę ujemnego rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom kursów walutowych w wysokości -108,0 mln PLN, ujemny efekt rozliczenia i wyceny transakcji futures zabezpieczających ceny uprawnień do emisji CO₂ w wysokości -1,7 mln PLN skorygowane o nadwyżkę dodatniego rozliczenia i wyceny transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych oraz opcji w łącznej wysokości 30,4 mln PLN oraz dodatni efekt rozliczenia i wyceny transakcji IRS zabezpieczających poziom stopy procentowej w wysokości 26,1 mln PLN.

**Wykaz transakcji zabezpieczających poziom cen produktów naftowych
na 31.12.2016 roku**

Okres	Produkt Surowiec	Olej napędowy	Ciężki olej opałowy	Lekki olej opałowy
		ULSD 10ppm CIF NWE (Platts)	3.5 PCT Barges FOB Rotterdam	Gasoil .1 Cargoes CIF NWE / ARA
1Q2017	Wolumen (mt)		3 140	-191
	Przedział ceny (USD/mt)		202,75-488,5	404-428,5
2Q2017	Wolumen (mt)	-16 050,00	48 238	-3 864
	Przedział ceny (USD/mt)	410-410	183,75-488,5	371,25-626,25
3Q2017	Wolumen (mt)		52 451	-4 108
	Przedział ceny (USD/mt)		183,75-488,5	371,25-466,25
4Q2017	Wolumen (mt)		26 239	-2 298
	Przedział ceny (USD/mt)		183,75-380	371,25-440
1Q2018	Wolumen (mt)		2 411	-222
	Przedział ceny (USD/mt)		217,5-224,75	417-432,5
2Q2018	Wolumen (mt)		26 480	-2 447
	Przedział ceny (USD/mt)		217,5-260	412-486
3Q2018	Wolumen (mt)		25 255	-2 335
	Przedział ceny (USD/mt)		217,5-260	412-486
4Q2018	Wolumen (mt)		7 958	-736
	Przedział ceny (USD/mt)		217,5-260	412-486

Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających poziom kursów walutowych na 31.12.2016 roku

Para walut	Instrument	Wolumen	Waluta	Przedział kursu
Kursy EUR/USD	Forward	217 199 998	EUR	1,0475 - 1,1286
Kursy EUR/PLN	Forward	-23 654 038	EUR	4,3392 - 4,4792
Kursy USD/PLN	Forward	-374 064 343	USD	3,8023 - 4,2333

Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających poziom stopy procentowej na 31.12.2016 roku

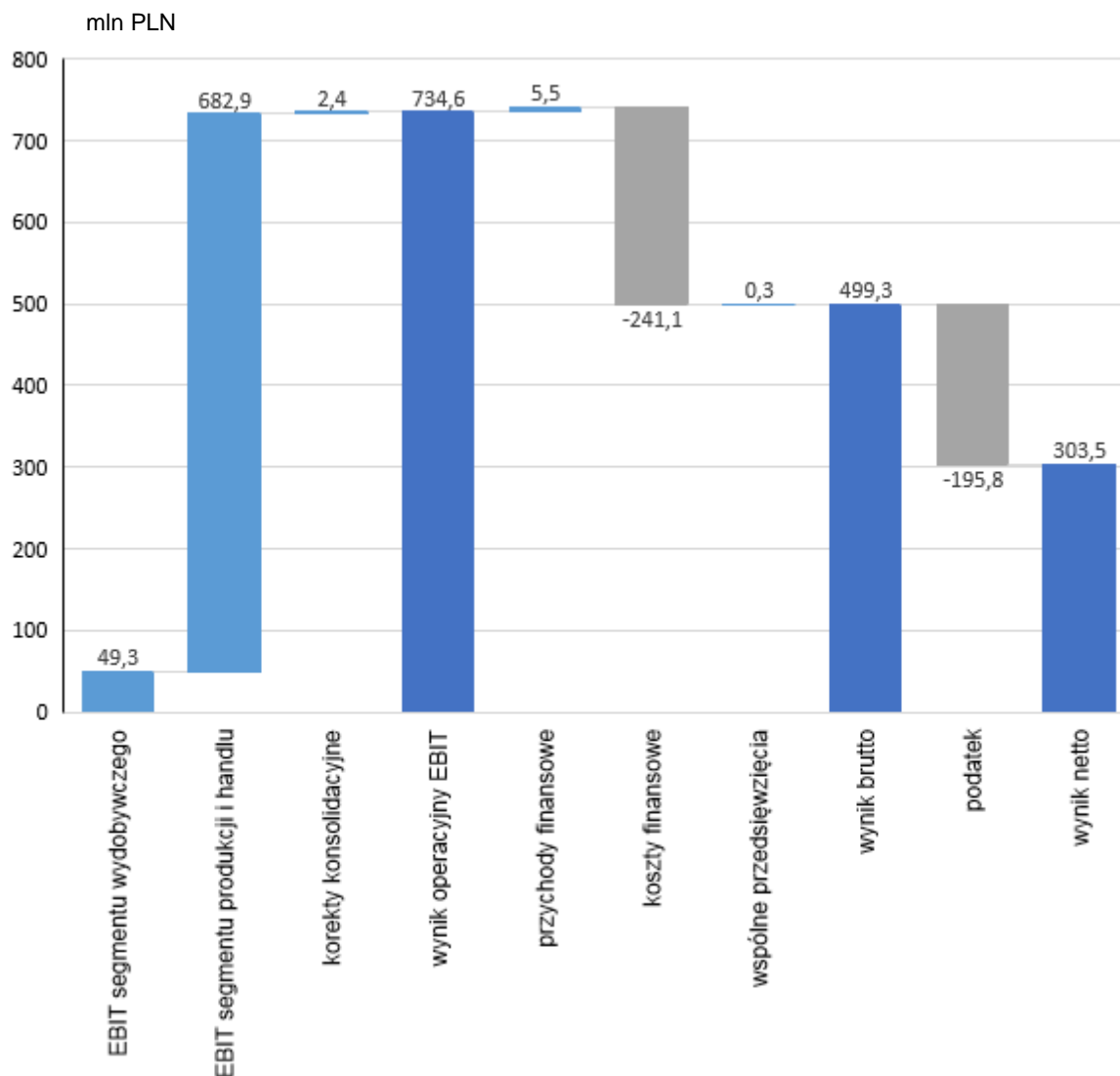
Instrument	Data początkowa	Data końcowa	Nominał	Waluta	Przedział stopy procentowej	Stopa referencyjna
IRS	od 15.07.2011	od 21.12.2016	706 500 019	USD	1,145%-4,045%	LIBOR 3M - LIBOR 6M
	do 21.09.2021	do 21.12.2021				

Wykaz transakcji terminowych zabezpieczających ryzyko cen uprawnień do emisji CO₂ na 31.12.2016 roku

		2017	2018	2019			
		Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)	Wolumen (mt)	Przedział ceny (EUR/mt)
EUA	Futures	890 000	4,61 - 8,29	829 000	5,54 - 5,67	33 000	8,57-8,6

Dekompozycja skonsolidowanych wyników Grupy Kapitałowej LOTOS w 4kw. 2016 roku

Skonsolidowany zysk netto Grupy Kapitałowej LOTOS w 4kw. 2016 roku wyniósł 303,5 mln PLN.

Wyniki EBIT, wynik brutto i wynik netto Grupy Kapitałowej LOTOS

mln PLN	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015
Wynik operacyjny EBIT	734,6	431,7	-319,4
Wynik przed opodatkowaniem	499,3	495,1	-416,5
Wynik netto	303,5	379,9	-391,3

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – aktywa

	31.12.2016	31.12.2015	zmiana	%
Aktywa (mln PLN)	19 326,3	19 169,3	157,0	0,8%
Aktywa trwałe	12 330,7	12 437,7	-107,0	-0,9%
Rzeczowe aktywa trwałe	10 651,7	10 568,4	83,3	0,8%
Wartości niematerialne	651,9	664,4	-12,5	-1,9%
Wspólne przedsięwzięcia wyceniane metodą praw własności	98,1	70,7	27,4	38,8%
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	596,0	924,5	-328,5	-35,5%
Pochodne instrumenty finansowe	20,9	8,7	12,2	140,2%
Pozostałe aktywa długoterminowe	312,1	201,0	111,1	55,3%
Aktywa obrotowe	6 995,1	6 723,2	271,9	4,0%
Zapasy	3 333,6	3 235,8	97,8	3,0%
Należności z tytułu dostaw i usług	2 251,7	1 550,9	700,8	45,2%
Należności z tytułu podatku dochodowego	8,0	12,0	-4,0	-33,3%
Pochodne instrumenty finansowe	80,0	208,5	-128,5	-61,6%
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	577,2	856,3	-279,1	-32,6%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	744,6	859,7	-115,1	-13,4%
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	0,5	8,4	-7,9	-94,0%

Na dzień 31 grudnia 2016 roku suma bilansowa Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosła 19.326,3 mln PLN, co oznacza wzrost w 2016 roku o 157,0 mln PLN.

Główne zmiany w pozycjach aktywów:

- wyższy o 700,8 mln PLN poziom należności z tytułu dostaw i usług związany głównie z wyższymi cenami produktów na koniec 2016 roku w porównaniu z cenami na koniec 2015 roku,
- spadek o 328,5 mln PLN stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego,
- spadek o 168,0 mln PLN poziomu pozostałych aktywów, głównie na skutek:
  - wykorzystanych w 2016 roku środków pieniężnych z emisji akcji Grupy LOTOS S.A. przeznaczonych na realizację Projektu EFRA (-438,3 mln PLN),
  - środków pieniężnych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań umownych dotyczących przyszłej likwidacji aktywów (+192,0 mln PLN),
  - zwiększonych lokat (+103,7 mln PLN),
- spadek o 115,1 mln PLN stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów,
- niższy o 116,3 mln PLN poziom dodatniej wyceny instrumentów finansowych,
- wzrost o 97,8 mln PLN poziomu zapasów, przede wszystkim zapasów obowiązkowych w związku z wyższymi cenami zapasów produktów i ropy utrzymywanych na koniec 2016 roku w porównaniu z zapasami na koniec 2015 roku,

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej – źródła finansowania

	31.12.2016	31.12.2015	zmiana	%
Kapitał własny i zobowiązania (mln PLN)	19 326,3	19 169,3	157,0	0,8%
Kapitał własny	8 610,9	7 712,2	898,7	11,7%
Kapitał podstawowy	184,9	184,9	0,0	0,0%
Nadwyżka ceny emisyjnej nad wartością nominalną akcji	2 228,3	2 228,3	0,0	0,0%
Kapitał rezerwowy z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-812,8	-700,9	-111,9	16,0%
Zyski zatrzymane	6 945,5	5 928,5	1 017,0	17,2%
Różnice kursowe z przeliczenia	64,9	71,3	-6,4	-9,0%
Udziały niekontrolujące	0,1	0,1	0,0	0,0%
Zobowiązania długoterminowe	5 443,7	6 031,2	-587,5	-9,7%

Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3 980,6	4 454,5	-473,9	-10,6%
Pochodne instrumenty finansowe	36,3	54,3	-18,0	-33,1%
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	57,4	47,6	9,8	20,6%
Świadczenia pracownicze	168,5	182,2	-13,7	-7,5%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 200,9	1 292,6	-91,7	-7,1%
Zobowiązania krótkoterminowe	5 271,7	5 425,9	-154,2	-2,8%
Kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 576,7	2 544,8	-968,1	-38,0%
Pochodne instrumenty finansowe	172,9	110,8	62,1	56,0%
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	1 718,2	1 232,5	485,7	39,4%
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	49,2	11,8	37,4	316,9%
Świadczenia pracownicze	135,6	122,2	13,4	11,0%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	1 619,1	1 403,8	215,3	15,3%

Wzrost stanu kapitału własnego Grupy Kapitałowej LOTOS na koniec 2016 roku do poziomu 8.610,9 mln PLN (+898,7 mln PLN vs. 2015) nastąpił głównie na skutek wzrostu poziomu zysków zatrzymanych o 1.017,0 mln PLN zredukowanego o odniesione na kapitał rezerwowy ujemne różnice kursowe z wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych skorygowane o efekt podatkowy w kwocie 111,9 mln PLN.

Udział kapitału własnego w sumie pasywów wzrósł o 4,4 punkty procentowe (vs. 2015) i wyniósł 44,6%.

Główne zmiany w pozycjach zobowiązań (-741,7 mln PLN):

- niższy o 1.442,0 mln PLN stan kredytów, pożyczek, obligacji oraz zobowiązań z tytułu leasingu finansowego głównie na skutek częściowej spłaty kredytów walutowych oraz niższego wykorzystania kredytów w rachunku bieżącym przy równoczesnej wycenie kredytów walutowych po wyższym o 7,2% kursie walutowym na koniec roku 2016 roku,
- wzrost poziomu zobowiązań z tytułu dostaw i usług o 485,7 mln PLN , przede wszystkim na skutek wyższych cen ropy zakupionej w listopadzie i grudniu 2016 roku w porównaniu do ropy zakupionej w analogicznym okresie 2015 roku,
- wyższy o 123,6 mln PLN stan pozostałych zobowiązań i rezerw, przede wszystkim zobowiązań budżetowych wynikających głównie z wyższych zobowiązań z tytułu akcyzy, opłaty paliwowej i opłaty zapasowej.

Dług finansowy Grupy Kapitałowej LOTOS na 31 grudnia 2016 roku osiągnął poziom 5.557,3 mln PLN (-1.442,0 mln PLN vs. 31 grudnia 2015 roku). Wskaźnik relacji długu finansowego skorygowanego o wolną gotówkę (w tym środki pieniężne przeznaczone na realizację celów emisji akcji serii D) do kapitału własnego wyniósł 55,9% (-18,0 punktów procentowych vs. 31 grudnia 2015 roku).

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

mIn PLN	4kw. 2016	3kw. 2016	4kw. 2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	527,4	1 176,5	402,4
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-376,3	-190,4	-218,7
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	-672,0	-249,8	-226,1
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	12,7	-7,8	4,9
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	-508,2	728,5	-37,5
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	1 239,0	510,5	315,6
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	730,8	1 239,0	278,1

Stan środków pieniężnych na 31 grudnia 2016 roku w Grupie Kapitałowej LOTOS (uwzględniający zadłużenie w rachunkach bieżących) wyniósł 730,8 mln PLN. Przepływy pieniężne netto zmniejszyły stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w okresie 4kw. 2016 roku o 508,2 mln PLN.

Dodatknie saldo przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej w 4kw. 2016 roku wynoszące 527,4 mln PLN związane jest głównie z zyskiem netto powiększonym o amortyzację i podatek dochodowy. Obejmuje ono również wzrost w 4kw. 2016 roku stanu zapasów oraz spadek stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług, pozostałych zobowiązań i rezerw.

Ujemne saldo przepływów środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej (-376,3 mln PLN) dotyczy przede wszystkim zakupu rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych aktywów niematerialnych związanych z segmentem produkcji i handlu (Projekt EFRA, rozbudowa stacji paliw i budowa instalacji Węzła Odzysku Wodoru) oraz segmentem wydobywczym. Część nakładów inwestycyjnych na realizację Projektu EFRA ponoszonych w 4 kw. 2016 roku finansowana była ze środków z emisji akcji serii D Grupy LOTOS S.A. ulokowanych na wyodrębnionym rachunku bankowym.

Saldo przepływów środków pieniężnych z działalności finansowej w 4kw. 2016 roku wynoszące -672,0 mln PLN uwzględnia głównie ujemne saldo wpływów z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek, wydatków z tytułu ich spłaty i zapłaconych odsetek w kwocie -666,5 mln PLN.